

EDUSKUNNAN VASTAUS 328/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tuomareiden sidonnaisuus- ja sivutoimirekisteristä sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laiksi tuomareiden sidonnaisuus- ja sivutoimirekisteristä sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 224/2014 vp).

Valiokuntakäsittely

Lakivaliokunta on antanut asiasta mietinnön (LaVM 28/2014 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lausuman:

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee tarvittavat säännökset sidonnaisuuksien ilmoitusvelvollisuuden ulottamisesta tuomioistuinten lautamiehiin.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

tuomareiden sidonnaisuus- ja sivutoimirekisteristä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Rekisterin tarkoitus ja ylläpito

Oikeusrekisterikeskus ylläpitää yleiseen käyttöön tarkoitettua tuomareiden sidonnaisuus- ja sivutoimirekisteriä. Rekisteröinnillä toteutetaan tuomareiden sidonnaisuuksien ja sivutoimien, tuomioistuinten asiantuntijajäsenten sidonnaisuuksien sekä tuomioistuinten esittelijöiden sivutoimien julkisuutta.

2 §

Ilmoitusvelvollisuus

Velvollisia ilmoittamaan tietoja rekisteriin ovat:

1) tuomari ja tuomioistuimen asiantuntijajäsen, joka on velvollinen antamaan tuomareiden nimittämisestä annetun lain (205/2000) 14 §:ssä tarkoitetun sidonnaisuusilmoituksen;

2) tuomioistuin, joka on myöntänyt valtion virkamieslain (750/1994) 18 a §:n 1 momentissa tarkoitetun sivutoimiluvan;

3) tuomari ja tuomioistuimen esittelijä, jolle on maksettu valtion virkamieslain 18 a §:n 2 momentissa tarkoitettua sivutoimituloa.

Tiedot ilmoitetaan Oikeusrekisterikeskukselle. Tiedot voidaan ilmoittaa merkitsemällä ne tuomareiden sidonnaisuus- ja sivutoimirekisteriin.

3 §

Rekisteriin merkittävät tiedot

Rekisteriin merkitään tiedot tuomarin ja tuomioistuimen asiantuntijajäsenen sidonnaisuuksista sekä tuomarille ja tuomioistuimen esittelijälle myönnettyistä sivutoimiluvista ja sivutoimista saaduista tuloista.

Rekisteriin merkitään asianomaisen henkilön nimi, virka- tai tehtävänimike, tiedot siitä tuomioistuimesta, jossa henkilö työskentelee, sekä sidonnaisuuden tai sivutoimen alkamis- ja päätymispäivä.

4 §

Rekisteritietojen julkisuus ja luovuttaminen

Jokaisella on oikeus saada tieto tuomareiden sidonnaisuus- ja sivutoimirekisteriin merkityistä tiedoista siltä osin kuin ne eivät ole salassa pidettäviä. Nimittävällä viranomaisella ja, jos tämä on tasavallan presidentti tai valtioneuvosto, oikeusministeriöllä sekä tuomioistuimen päällikkötuomarilla on oikeus saada valtion virkamieslain 8 a §:n 4 momentissa salassa pidettäväksi säädetty tiedot. Tuomioistuimen päällik-

kötuomarilla on lisäksi oikeus saada mainitun lain 18 §:n 5 momentissa salassa pidettäväksi säädetty tiedot.

Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentissa säädetään, rekisteristä voidaan luovuttaa jäljennöksiä sekä tietoja yleisen tietoverkon kautta. Yleisen tietoverkon kautta tietoja voi hakea ainoastaan yksittäisinä hakuina käyttäen hakuperusteena henkilön nimeä. Tuomioistuimelle, nimittävälle viranomaiselle ja oikeusministeriölle tiedot voidaan luovuttaa teknisen käyttöyhteyden välityksellä.

5 §

Tietojen poistaminen rekisteristä

Sidonnaisuuksia ja sivutoimia koskevat tiedot on poistettava rekisteristä ja yleisestä tietoverkosta kolmen vuoden kuluttua sidonnaisuuden tai sivutoimen päättymisestä.

6 §

Voimaantulo

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

Laki

valtion virkamieslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion virkamieslain (750/1994) 18 ja 18 a §, sellaisina kuin ne ovat, 18 § osaksi laeissa 387/2001 ja 283/2015 sekä 18 a § laissa 545/1997, ja
lisätään lakiin uusi 18 b § seuraavasti:

18 §

Virkamies ei saa ottaa vastaan eikä pitää sivutointoa, joka edellyttää työajan käyttämistä sivutoimeen kuuluvien tehtävien hoitamiseen, ellei asianomainen viranomainen hakemuksesta myönnä hänelle siihen lupaa. Sivutoimilupa voidaan antaa myös määrääjäksi ja rajoitettuna. Sivutoimilupa voidaan peruuttaa, kun siihen on syytä. Tuomarin ja tuomioistuimen esittelijän sivutoimista säädetään tarkemmin 18 a §:ssä.

Harkittaessa sivutoimiluvan myöntämistä on otettava huomioon, että virkamies ei saa sivutoimen vuoksi tulla esteelliseksi tehtävässään. Sivutoimi ei myöskään saa vaarantaa luottamusta tasapuolisuuteen tehtävän hoidossa tai muutenkaan haitata tehtävän asianmukaista hoitamista taikka kilpailevana toimintana ilmeisesti vahingoittaa työnantajaa.

Muusta kuin 1 momentissa tarkoitettua sivutoimesta virkamiehen on tehtävä ilmoitus asianomaiselle viranomaiselle. Viranomainen voi kieltää tällaisen sivutoimen vastaanottamisen ja pitämisen 2 momentissa säädettyillä perusteilla.

Sivutoimella tarkoitetaan 1—3 momentissa virkaa sekä palkattua työtä ja tehtävää, joista virkamiehellä on oikeus kieltäytyä, samoin kuin ammattia, elinkeinoa ja liikettä. Sen lisäksi, mitä tässä pykälässä säädetään, on noudatettava laissa tai asetuksessa eri hallinnonaloilla sivutoimista annettuja erityissäännöksiä.

Sivutoimen harjoittamista koskevan ilmoituksen tai lupahakemuksen yhteydessä esitetyt tiedot välimiesoikeusriidan asianosaisista ovat salassa pidettäviä.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset sivutoimiluvan myöntämisestä viranomaisesta.

18 a §

Tuomari ja tuomioistuimen esittelijä eivät saa ottaa vastaan eivätkä pitää 18 §:ssä tarkoitettua sivutointoa, ellei tuomioistuimen hakemuksesta myönnä siihen lupaa. Sivutoimilupaa ei saa myöntää riidan yhden osapuolen nimeämänä vä-

limiehenä toimimista varten välimiesoikeudessa. Sen estämättä, mitä 18 §:n 5 momentissa säädetään, hakijan on lupahakemuksessa ilmoitettava tiedot välimiesoikeusriidan asianosaisista luvan käsittelevän tuomioistuimen päällikkötuomarille.

Tuomarin ja tuomioistuimen esittelijän on ilmoitettava tuomioistuimelle vuosittain, mitä hänelle on sivutoimista maksettu, jos sivutoimista saatujen tulojen yhteismäärä ylittää 10 000 euroa. Ilmoituksessa on mainittava, mistä sivutoimista tulot on maksettu. Muista sivutoimista kuin välimiestehtävistä on ilmoitettava myös maksujen suorittaja. Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 23 kohdassa säädetään, tuomarin sivutoimista saaduista tuloista ilmoittamat tiedot ovat julkisia. Tuomarin ja tuomioistuimen esittelijän on ilmoitettava tuomioistuimelle myös sivutoimen päättymisestä.

Sivutoimiluvan hakemisesta, sivutoimiluvan myöntävästä viranomaisesta ja sivutoimituloa koskevan ilmoituksen antamisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Tuomareiden ja tuomioistuimen esittelijöiden sivutoimia koskevien tietojen merkitsemisestä rekisteriin säädetään tuomareiden sidonnaisuus- ja sivutoimirekisteristä annetussa laissa (/).

18 b §

Harkittaessa virkamiehen määräämistä valtion omistajavallan käyttöön tai muuhun ohjaukseen ja valvontaan liittyvään edustajantehtävään on otettava huomioon, että virkamies ei saa tulla edustajantehtävän vuoksi muutoin kuin satunnaisesti tai tilapäisesti esteelliseksi keskeisissä virkatehtävissään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Laki

tuomareiden nimittämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tuomareiden nimittämisestä annetun lain (205/2000) 1, 3, 7, 10—12 ja 14 §, sellaisina kuin niistä ovat 1 § osaksi laeissa 1544/2001, 133/2003, 1202/2003, 741/2010 ja 121/2013, 3 § osaksi laeissa 1544/2001 ja 592/2009, 7 § osaksi laissa 1183/2000, 10 § osaksi laissa 614/2011, 11 §:n suomenkielinen sanamuoto osaksi laeissa 1202/2003 ja 121/2013, 11 §:n ruotsinkielinen sanamuoto osaksi laeissa 133/2003 ja 1202/2003 sekä 12 § laeissa 1202/2003 ja 592/2009, seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan täytettäessä tuomarin virkaa ja nimitettäessä tuomaria määrääjäksi.

Tässä laissa tarkoitettuja tuomarinvirkoja ovat:

- 1) korkeimman oikeuden presidentin ja jäsenen virat;
- 2) korkeimman hallinto-oikeuden presidentin ja jäsenen virat;
- 3) hovioikeuden presidentin ja hovioikeuden neuvoksen virat;
- 4) kärjäoikeuden laamannin ja kärjätuomarin virat;
- 5) hallinto-oikeuden ylituomarin ja hallinto-oikeustuomarin virat;
- 6) vakuutus oikeuden ylituomarin ja vakuutus oikeustuomarin virat;
- 7) työtuomioistuimen presidentin ja työtuomioistuinneuvoksen virat;
- 8) markkinaoikeuden ylituomarin, markkinaoikeustuomarin ja markkinaoikeusinsinöörin virat;
- 9) maa oikeutena toimivan kärjäoikeuden maa oikeusinsinöörin virat.

Valtakunnanoikeudesta säädetään perustuslaissa.

Suomen kansallisten ehdokkaiden nimeämisestä kansainvälisten tuomioistuinten ja Euroopan unionin tuomioistuimen tuomarin ja jäsenen tehtäviin säädetään 3 a luvussa.

3 §

Viran julistaminen haettavaksi

Vakinainen tuomarin virka on ennen sen täyttämistä julistettava tuomioistuimelta haettavaksi, jollei 4 §:stä muuta johdu.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään, mikä tuomioistuin julistaa viran haettavaksi. Tämä tuomioistuin päättää myös viran julistamisesta uudelleen haettavaksi ja hakuajan jatkamisesta.

Julistaessaan tuomarin viran haettavaksi tuomioistuimen on ilmoitettava, vaaditaanko virkaan nimitettävältä 12 §:n 2 momentissa tarkoitettu kielitaito.

7 §

TuomarINVALINTALAUTAKUNNAN ASETTAMINEN JA KOONPANO

TuomarINVALINTALAUTAKUNTA asetetaan viideksi vuodeksi kerrallaan.

TuomarINVALINTALAUTAKUNNASSA on puheenjohtajana korkeimman oikeuden valitsema jäsen ja varapuheenjohtajana korkeimman hallinto-oikeuden valitsema jäsen. Muina jäseninä on yksi hovioikeuden presidentti, yksi hallinto-oikeuden ylituomari, yksi kärjäoikeuden laamanni, yksi hovioikeuden neuvos, yksi kärjätuomari, yksi hallinto-oikeustuomari ja yksi hallinto-oikeustuomari tai 1 §:n 2 momentin 6—8 kohdassa mainitun erityistuomioistuimen tuomari, yksi asianajaja, yksi syyttäjä ja yksi oikeustieteellistä tutkimusta ja opetusta edustava jäsen. Kullakin jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen.

Valtioneuvosto asettaa tuomarinvalintalautakunnan sen jälkeen, kun:

1) korkein oikeus on nimennyt keskuudestaan tulevan jäsenen ja varajäsenen;

2) korkein hallinto-oikeus on nimennyt keskuudestaan tulevan jäsenen ja varajäsenen;

3) hovioikeuksien presidentit ovat nimenneet keskuudestaan tulevan jäsenen ja varajäsenen;

4) hallinto-oikeuksien ylituomarit ovat nimenneet keskuudestaan tulevan jäsenen ja varajäsenen;

5) korkein oikeus on nimennyt kärjäoikeuden laamannien, hovioikeudenneuvosten ja kärjätuomareiden keskuudesta tulevat jäsenet ja varajäsenet ilmoittautumisten perusteella;

6) korkein hallinto-oikeus on nimennyt hallinto-oikeustuomareiden tai erityistuomioistuinten tuomareiden keskuudesta tulevat jäsenet ja varajäsenet ilmoittautumisten perusteella;

7) Suomen asianajajaliitto on nimennyt jäsentensä keskuudesta asianajajakuntaa edustavan jäsenen ja varajäsenen;

8) valtakunnansyyttäjä on nimennyt syyttäjiä edustavan jäsenen ja varajäsenen;

9) oikeusministeriö on nimennyt oikeustieteellistä tutkimusta ja opetusta edustavan jäsenen ja varajäsenen.

Nimettäessä 3 momentin 5—9 kohdassa tarkoitettuja jäseniä ja varajäseniä nimetään ehdokkaita kaksi kertaa niin monta kuin asetettavia jäseniä ja varajäseniä on. Ennen 3 momentin 9 kohdassa tarkoitettua nimeämistä oikeusministeriön on kuultava oikeustieteellistä tutkimusta ja opetusta edustavia tahoja.

Eron lautakunnan jäsenelle ja varajäsenelle myöntää valtioneuvosto, joka samalla noudattaen lautakunnan asettamisesta säädettyä menettelyä nimittää hänelle seuraajan jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

10 §

Tuomioistuimen lausunnon antaminen

Tuomioistuimen lausunnon tuomarin viran täyttämistä koskevassa asiassa antaa:

1) hovioikeus kokoonpanossa, johon kuuluvat presidentti ja osaston johtajat sekä osaston

johtajan estyneenä ollessa hänen sijaisenaan toimiva hovioikeudenneuvos;

2) hallinto-oikeus kokoonpanossa, johon kuuluvat ylituomari sekä jaostojen puheenjohtajat tai, jos hallinto-oikeus ei ole jakaantunut jaostoihin, ylituomari vakinaisia hallinto-oikeustuomareita kuultuaan;

3) vakuutus-oikeus kokoonpanossa, johon kuuluvat ylituomari ja osaston johtajat sekä osaston johtajan estyneenä ollessa hänen sijaisenaan toimiva vakuutus-oikeustuomari;

4) kärjäoikeudessa laamanni johtoryhmää tai, jos kärjäoikeudessa ei ole johtoryhmää, vakinaisia kärjätuomareita kuultuaan;

5) työtuomioistuimessa presidentti;

6) markkinaoikeudessa ylituomari vakinaisia markkinaoikeustuomareita kuultuaan.

Tuomioistuimen lausunnon tulee sisältää perusteltu käsitys siitä, kuka hakijoista olisi nimittävä virkaan.

11 §

Tuomareiden yleiset kelpoisuusvaatimukset ja nimitysperusteet

Tuomariksi voidaan nimittää muun oikeustieteen ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittanut oikeamielinen Suomen kansalainen, joka aikaisemmalla toiminnallaan tuomioistuimessa tai muussa tehtävässä on osoittanut, että hänellä on täytettävänä olevan viran menestyksellisen hoitamisen edellyttämä perehtyneisyys viran tehtäväalaan sekä tarvittavat henkilökohtaiset ominaisuudet. Erityisalan asiantuntemusta vaativien tuomarinvirkojen kelpoisuusvaatimuksista voidaan säätää erikseen.

Korkeimman oikeuden presidentiksi ja jäseneksi sekä korkeimman hallinto-oikeuden presidentiksi ja jäseneksi voidaan nimittää 1 momentissa säädetty edellytykset hyvin täyttävä etevä laintuntija. Korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden presidenteiltä edellytetään lisäksi johtamistaitoa.

Hovioikeuden presidentiksi, kärjäoikeuden laamanniksi, hallinto-oikeuden ylituomariksi, vakuutusoikeuden ylituomariksi, työtuomioistuimen presidentiksi sekä markkinaoikeuden ylituomariksi voidaan nimittää henkilö, jolla on 1 momentissa säädettyjen edellytysten lisäksi johtamistaitoa.

12 §

Tuomareiden suomen ja ruotsin kielen taitoa koskevat kelpoisuusvaatimukset

Tuomariksi voidaan nimittää 11 §:n mukaiset kelpoisuusvaatimukset täyttävä henkilö, jolla on tuomioistuimen tuomiopiirin väestön enemmistön kielen erinomainen suullinen ja kirjallinen taito sekä:

1) yksikielisessä tuomioistuimessa toisen kielen tyydyttävä ymmärtämisen taito ja tyydyttävä suullinen taito;

2) kaksikielisessä tuomioistuimessa toisen kielen tyydyttävä suullinen ja kirjallinen taito.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, kärjäoikeuslain (581/1993) 1 b §:ssä, hovioikeuslain (56/1994) 3 a §:ssä, hallinto-oikeuslain (430/1999) 6 §:ssä, markkinaoikeudesta annetun lain (99/2013) 4 a §:ssä ja vakuutusoikeuslain (132/2003) 3 a §:ssä tarkoitettuun tuomarin virkaan voidaan nimittää tämän lain 11 §:n mukaiset kelpoisuusvaatimukset täyttävä henkilö, jolla on tuomioistuimen tuomiopiirin väestön vähemmistön kielen erinomainen suullinen ja kirjallinen taito sekä enemmistön kielen tyydyttävä suullinen ja kirjallinen taito.

Ahvenanmaan kärjäoikeuden ja Ahvenanmaan hallintotuomioistuimen tuomareiden kielitaitoa koskevista kelpoisuusvaatimuksista säädetään Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) nojalla valtioneuvoston asetuksella.

14 §

Sidonnaisuuksien ilmoittaminen

Vakinaiseen tuomarin virkaan nimitettäväksi esitettävän on ennen nimittämistä annettava valtion virkamieslain (750/1994) 8 a §:n 1 momentissa tarkoitettu selvitys sidonnaisuuksistaan.

Vakinaiseen tuomarin virkaan nimitetyn on virkasuhteensa aikana viipymättä ilmoitettava muutoksista sidonnaisuuksissaan. Tuomarin on myös muutoin annettava vastaava selvitys tuomioistuimen tai oikeusministeriön sitä pyytäessä.

Sidonnaisuuksista säädetään muutoin valtion virkamieslain 8 a §:ssä. Sidonnaisuuksia koskevien tietojen merkitsemisestä rekisteriin säädetään tuomareiden sidonnaisuus- ja sivutoimirekisteristä annetussa laissa (/).

Sidonnaisuusilmoituksen antamisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Hovioikeuden tuomareita ovat myös tämän lain voimaan tullessa nimitettyinä olevat hovioikeudenlaamannit, ja vakuutusoikeuden tuomareita ovat tämän lain voimaan tullessa nimitettyinä olevat vakuutusoikeuden laamannit. Heihin sovelletaan, mitä hovioikeudenneuvoksesta tai vakuutusoikeustuomarista säädetään.

Tämän lain voimaan tullessa haettavaksi julistettuna olevan hovioikeudenlaamannin ja vakuutusoikeuden laamannin viran täyttämässä noudatetaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Tämän lain voimaan tullessa hovioikeudenlaamannin tai vakuutusoikeuden laamannin virkaan nimitettynä olevalla on lain tultua voimaan oikeus toimia sellaisessa tehtävässä, jossa vaaditaan johtamistaitoa. Tässä tehtävässä toimiesseen he ovat tuomioistuimen johtoryhmän sekä 10 §:ssä tarkoitetun kokoonpanon jäseniä.

Laki

hovioikeuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan hovioikeuslain (56/1994) 3, 6 a ja 8 §, sellaisina kuin ne ovat, 3 § osaksi laissa 209/2000, 6 a § laissa 609/2011 ja 8 § laeissa 169/1998, 209/2000 ja 615/2011, sekä
lisätään lakiin uusi 3 a ja 8 a—8 c § seuraavasti:

3 §

Hovioikeuden tuomarit

Hovioikeudessa on presidentti sekä muina jäseninä hovioikeudenneuvoksia.

Hovioikeuden presidentin ja jäsenten nimittämisestä ja kelpoisuusvaatimuksista säädetään tuomareiden nimittämisestä annetussa laissa (205/2000).

Hovioikeutta johtaa ja sen tuloksellisuudesta vastaa presidentti.

3 a §

Erityistä kielitaitoa edellyttävät tuomarin virat

Kaksikielisessä hovioikeudessa voi kielellisten oikeuksien turvaamiseksi olla riittävä määrä hovioikeudenneuvoksen virkoja, joihin nimitettävillä on oltava tuomareiden nimittämisestä annetun lain 12 §:n 2 momentissa tarkoitettu kielitaito.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään, kuinka monta 1 momentissa tarkoitettua virkaa kussakin kaksikielisessä hovioikeudessa on. Ennen asian esittelemistä valtioneuvostolle oikeusministeriön on pyydettävä korkeimman oikeuden lausunto 1 momentissa tarkoitettujen tuomarin virkojen tarpeesta.

6 a §

Käräjänotaarit

Hovioikeudessa voi lisäksi olla käräjänotaareita. Käräjänotaarin nimittää hovioikeuden presidentti.

Käräjänotaariksi hovioikeuteen voidaan nimittää kärjäoikeuslain (581/1993) 14 §:ssä tarkoitetussa tuomioistuinharjoittelussa kärjäoikeudessa käräjänotaarina kuusi kuukautta toiminut. Käräjänotaarilla tulee olla tämän lain 6 §:n 2 momentissa säädetty kielitaito.

Käräjänotaari voi toimia esittelijänä osaston johtajan määräämissä yksittäisissä asioissa.

Hovioikeus nimeää käräjänotaarille ohjaajaksi tuomarin, asessorin tai viskaalin ja laatii harjoittelusuunnitelman tuomioistuinharjoittelun sisällöstä.

Tarkemmat säännökset tuomioistuinharjoittelusta hovioikeudessa annetaan valtioneuvoston asetuksella.

8 §

Osastot

Hovioikeus toimii osastoihin jakautuneena. Osaston perustamisesta ja lakkauttamisesta sekä osastojaosta määrätään hovioikeuden työjärjestyksessä.

Lainkäyttöasiat sekä muutoksenhakua ja ylimääräistä muutoksenhakua oikeushallintoasioissa koskevat asiat käsitellään ja ratkaistaan osastojen istunnoissa. Istuntoon osallistuvista jäsenistä kahdeksi kuukaudeksi tai sitä lyhyemmäksi määräajaksi nimitetyt tuomarit eivät saa muodostaa enemmistöä. Määräajaksi nimitetty tuomari voi kuitenkin yksin toimittaa valmistelun ja tehdä muut oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 8 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettut ratkaisut ja toimenpiteet.

8 a §

Osaston johtajan tehtävään määrääminen

Presidentti määrää osaston johtajan tehtävään hovioikeudenneuvoksen enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tehtävä on julistettava hovioikeuden niiden vakinaisten tuomareiden haettavaksi, jotka on nimitetty virkaansa ennen hakujan päättymistä. Tehtävään määrättävällä tulee olla tehtävän edellyttämät henkilökohtaiset ominaisuudet ja johtamistaitoa.

Määräys osaston johtajaksi voidaan painavasta syystä peruuttaa.

8 b §

Osaston johtajan tehtävät

Osaston johtaja johtaa osaston työskentelyä. Hän huolehtii erityisesti työn yleisestä suunnittelusta ja järjestämisestä osastolla sekä työskentelyn tuloksellisuudesta. Hänen tulee valvoa oikeusperiaatteiden soveltamisen ja laintulkinnan yhdenmukaisuutta osaston ratkaisuisissa.

Presidentin ollessa estyneenä hänen tehtävään hoitaa tehtävässä vanhin virantoimituksessa oleva osaston johtaja. Osaston johtajienkin ollessa estyneinä presidentin tehtäviä hoitaa virassa vanhin virantoimituksessa oleva hovioikeuden tuomari.

Osaston johtajan ollessa estyneenä hänen tehtäviään hoitaa osaston virassa vanhin virantoimituksessa oleva tuomari.

8 c §

Vahvennettu istunto ja täysistunto

Hovioikeuden presidentti voi siirtää lainkäyttöasian tarpeellisilta osiltaan käsiteltäväksi täysistunnossa tai vahvennetussa istunnossa, jos asian tai sen osan ratkaisua harkittaessa osoittautuu, että kokoonpano on poikkeamassa korkeimman oikeuden tai hovioikeuden taikka toisen hovioikeuden aikaisemmin omaksumasta kannas-

ta. Myös muutoin periaatteellisesti merkittävä tai laajankantoinen asia tai sen osa voidaan siirtää täysistunnon tai vahvennetun istunnon käsiteltäväksi. Asiaa, jossa on toimitettu tai toimitettava suullinen käsittely, ei saa ilman erityistä syytä siirtää vahvennetun istunnon tai täysistunnon ratkaistavaksi.

Hovioikeuden täysistuntoon osallistuvat presidentti, vakinaiset ja vuotta pidemmäksi määräajaksi nimittetyt määräaikaiset hovioikeudenneuvokset. Täysistunto on päätösvaltainen, kun vähintään puolet virassa olevista jäsenistä on läsnä.

Hovioikeuden vahvennetun istunnon kokoonpanoon kuuluu seitsemän jäsentä. Vahvennettuun istuntoon kuuluvat presidentti puheenjohtajana sekä jäsenenä asiaa aikaisemmin käsitelleet vielä virantoimituksessa olevat jäsenet ja tarpeellinen määrä vakinaisista jäsenistä arvottuja lisäjäseniä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Hovioikeuden tuomareita ovat myös tämän lain voimaan tullessa nimitettyinä olevat hovioikeudenlaamannit. Heihin sovelletaan, mitä hovioikeudenneuvoksesta säädetään.

Tämän lain voimaan tullessa hovioikeudenneuvoksen virkaan nimitettynä oleva on kielitaitoa koskevien kelpoisuusvaatimusten osalta edelleen kelpoinen siihen virkaan, johon hänet on nimitetty. Määräaikaiseen hovioikeudenneuvoksen virkasuhteeseen nimitettynä oleva on kielitaitoa koskevien kelpoisuusvaatimusten osalta kelpoinen virkasuhteensa loppuun.

Sen arvioinnissa, onko kaksikielisessä hovioikeudessa riittävä määrä 3 a §:ssä tarkoitettuja virkoja, voidaan ottaa huomioon ne virat ja määräaikaiset virkasuhteet, joihin on tämän lain voimaan tullessa nimitettyinä henkilöt, jotka täyttävät tuomareiden nimittämisestä annetun lain 12 §:n 2 momentissa säädetty kielitaitovaatimukset.

Laki

vakuutusoikeuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vakuutusoikeuslain (132/2003) 2 §:n 1 momentti, 3 ja 9 §, 10 §:n 1 momentti ja 13 § sekä

lisätään lakiin uusi 3 a §, 4 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1207/2003, uusi 4 momentti ja 5 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1207/2003, uusi 4 momentti seuraavasti:

2 §

Jäsenet

Vakuutusoikeudessa on ylituomari sekä muina lakimiesjäseninä vakuutusoikeustuomareita. Lakimiesjäsenenä voi olla myös esittelijä sen mukaan kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään.

3 §

Tuomareiden kelpoisuus ja nimittäminen

Ylituomarin ja vakuutusoikeustuomarin nimittämisestä ja kelpoisuusvaatimuksista säädetään tuomareiden nimittämisestä annetussa laissa (205/2000).

3 a §

Erityistä kielitaitoa edellyttävät tuomarin virat

Vakuutusoikeudessa voi kielellisten oikeuksien turvaamiseksi olla riittävä määrä vakuutusoikeustuomarin virkoja, joihin nimitettävillä on oltava tuomareiden nimittämisestä annetun lain 12 §:n 2 momentissa tarkoitettu kielitaito.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään, kuinka monta 1 momentissa tarkoitettua virkaa vakuutusoikeudessa on. Ennen asian esittelemistä valtioneuvostolle oikeusministeriön on pyydyttävä korkeimman hallinto-oikeuden lausunto

1 momentissa tarkoitettujen tuomarin virkojen tarpeesta.

4 §

Lääkärijäsenten kelpoisuus ja määrääminen

Lääkärijäseneksi tai lääkärivarajäseneksi esitettävän on ennen tehtävään määräämistä ja sen kestäessä annettava vakuutusoikeudelle tuomareiden nimittämisestä annetun lain 14 §:ssä tarkoitettu selvitys sidonnaisuuksistaan.

5 §

Muiden sivutoimisten jäsenten määrääminen

Vakuutusoikeuden sivutoimiseksi jäseneksi tai varajäseneksi esitettävän on ennen tehtävään määräämistä ja sen kestäessä annettava vakuutusoikeudelle tuomareiden nimittämisestä annetun lain 14 §:ssä tarkoitettu selvitys sidonnaisuuksistaan.

9 §

Vakuutusoikeuden osastot

Vakuutusoikeus toimii osastoihin jakautuneena. Osaston perustamisesta ja lakkauttamisesta sekä osastojaosta määrätään vakuutusoikeuden työjärjestyksessä.

Ylituomari määrää osaston johtajan tehtävään vakuutusoikeustuomarin enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tehtävä on julistettava vakuutusoikeuden niiden vakainaisten tuomareiden

den haettavaksi, jotka on nimitetty virkaansa ennen hakuajan päättymistä. Tehtävään määrättävällä tulee olla tehtävän edellyttämät henkilökohtaiset ominaisuudet ja johtamistaitoa. Määräys osaston johtajaksi voidaan painavasta syystä peruuttaa.

Osaston johtaja johtaa osaston työskentelyä. Hän huolehtii erityisesti työn yleisestä suunnittelusta ja järjestämisestä osastolla sekä työskentelyn tuloksellisuudesta. Hänen tulee valvoa oikeusperiaatteiden soveltamisen ja laintulkinnan yhdenmukaisuutta osaston ratkaisuihin.

Vakuutusosoikeuden ylituomarin ollessa estyneenä hänen tehtäviään hoitaa tehtävässä vanhin virantoimituksessa olevista osaston johtajista. Osaston johtajienkin ollessa estyneinä ylituomarin tehtäviä hoitaa virassa vanhin virantoimituksessa olevista vakuutusosoikeustuomareista.

Osaston johtajan ollessa estyneenä hänen tehtäviään hoitaa virassa vanhin virantoimituksessa olevista osaston vakuutusosoikeustuomareista.

10 §

Vakuutusosoikeuden ratkaisukokoonpano

Lainkäyttöasiat ratkaistaan istunnossa kokoonpanossa, jossa on puheenjohtajana vakuutusosoikeuden ylituomari tai vakuutusosoikeustuomari ja muina jäseninä kaksi lakimiesjäsentä.

13 §

Vahvennettu istunto ja täysistunto

Jos lainkäyttöasian tai siihen kuuluvan kysymyksen ratkaisulla saattaa olla periaatteellista merkitystä lain soveltamisen kannalta tai asia on muutoin laajakantoinen taikka jos ratkaisu tulisi poikkeamaan aikaisemmasta käytännöstä, ylituomari tai osaston johtaja voi siirtää asian tai siihen kuuluvan kysymyksen vahvennettuun istuntoon, jossa on puheenjohtajana ylituomari tai

osaston johtaja sekä muina jäseninä asiaa aikaisemmin käsitelleet jäsenet ja muut samalla osastolla toimivat vakuutusosoikeustuomarit. Vahvennettu istunto on päätösvaltainen, kun vähintään kaksi kolmasosaa jäsenistä on läsnä.

Ylituomari voi 1 momentissa säädetyin edellytyksin siirtää lainkäyttöasian tai siihen kuuluvan kysymyksen täysistuntoon, jossa on puheenjohtajana ylituomari sekä muina jäseninä vakinaiset vakuutusosoikeustuomarit ja asiaa aikaisemmin käsitelleet jäsenet. Täysistunto on päätösvaltainen, kun vähintään kaksi kolmasosaa jäsenistä on läsnä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Vakuutusosoikeuden lääkärijäsen ja lääkärivarajäsen sekä sivutoiminen jäsen ja varajäsen on velvollinen ilmoittamaan sidonnaisuutensa, kun hänet ensimmäisen kerran tämän lain voimaantulon jälkeen määrätään tehtävänsä.

Vakuutusosoikeuden tuomareita ovat myös tämän lain voimaan tullessa nimitettyinä olevat vakuutusosoikeuden laamannit. Heihin sovelletaan, mitä vakuutusosoikeustuomarista säädetään.

Tämän lain voimaan tullessa vakuutusosoikeustuomarin virkaan nimitettynä oleva on kielitaitoa koskevien kelpoisuusvaatimusten osalta edelleen kelpoinen siihen virkaan, johon hänet on nimitetty. Määräaikaiseen vakuutusosoikeustuomarin virkasuhteeseen nimitettynä oleva on kielitaitoa koskevien kelpoisuusvaatimusten osalta kelpoinen virkasuhteensa loppuun.

Sen arvioinnissa, onko vakuutusosoikeudessa riittävä määrä 3 a §:ssä tarkoitettuja virkoja, voidaan ottaa huomioon ne virat ja määräaikaiset virkasuhteet, joihin on tämän lain voimaan tullessa nimitettyinä henkilöt, jotka täyttävät tuomareiden nimittämisestä annetun lain 12 §:n 2 momentissa säädetyt kielitaitovaatimukset.

Laki

hallinto-oikeuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään hallinto-oikeuslakiin (430/1999) siitä lailla 211/2000 kumotun 6 §:n tilalle uusi 6 § ja 8 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 26/2012, uusi 3 momentti seuraavasti:

6 §

Erityistä kielitaitoa edellyttävät tuomarin virat

Kaksikielisessä hallinto-oikeudessa voi kielellisten oikeuksien turvaamiseksi olla riittävä määrä lainoppineen hallinto-oikeustuomarin virkoja, joihin nimitettävillä on oltava tuomareiden nimittämistä annetun lain 12 §:n 2 momentissa tarkoitettu kielitaito.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään, kuinka monta 1 momentissa tarkoitettua virkaa kussakin kaksikielisessä hallinto-oikeudessa on. Ennen asian esittelemistä valtioneuvostolle oikeusministeriön on pyydettävä korkeimman hallinto-oikeuden lausunto 1 momentissa tarkoitettujen tuomarin virkojen tarpeesta.

8 §

Asiantuntijajäsenen kelpoisuus ja määrääminen

Hallinto-oikeuden asiantuntijajäseneksi tai varajäseneksi esitettävän on ennen tehtävään määräämistä sekä tehtävän kestäessä annettava hallinto-oikeudelle tuomareiden nimittämistä

annetun lain 14 §:ssä tarkoitettu selvitys sidonnaisuuksistaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Hallinto-oikeuden asiantuntijajäsen ja varajäsen on velvollinen ilmoittamaan sidonnaisuutensa, kun hänet ensimmäisen kerran tämän lain voimaantulon jälkeen määrätään tehtäväänsä.

Tämän lain voimaan tullessa hallinto-oikeustuomarin virkaan nimitettynä oleva on kielitaitoa koskevien kelpoisuusvaatimusten osalta edelleen kelpoinen siihen virkaan, johon hänet on nimitetty. Määräaikaiseen hallinto-oikeustuomarin virkasuhteeseen nimitettynä oleva on kielitaitoa koskevien kelpoisuusvaatimusten osalta kelpoinen virkasuhteensa loppuun.

Sen arvioinnissa, onko kaksikielisessä hallinto-oikeudessa riittävä määrä 6 §:ssä tarkoitettuja virkoja, voidaan ottaa huomioon ne virat ja määräaikaiset virkasuhteet, joihin on tämän lain voimaan tullessa nimitettyinä henkilöt, jotka täyttävät tuomareiden nimittämistä annetun lain 12 §:n 2 momentissa säädetty kielitaitovaatimukset.

Laki

markkinaoikeudesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan markkinaoikeudesta annetun lain (99/2013) 6 § sekä
lisätään lakiin uusi 4 a § seuraavasti:

4 a §

Erityistä kielitaitoa edellyttävät tuomarin virat

Markkinaoikeudessa voi kielellisten oikeuksien turvaamiseksi olla riittävä määrä markkinaoikeustuomarin virkoja, joihin nimitettävillä on oltava tuomareiden nimittämisestä annetun lain 12 §:n 2 momentissa tarkoitettu kielitaito.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään, kuinka monta 1 momentissa tarkoitettua virkaa markkinaoikeudessa on. Ennen asian esittelemistä valtioneuvostolle oikeusministeriön on pyydettävä korkeimman hallinto-oikeuden lausunto 1 momentissa tarkoitettujen tuomarin virkojen tarpeesta.

6 §

Asiantuntijajäsenten määrääminen

Valtioneuvosto määrää markkinaoikeuteen riittävän määrän asiantuntijajäseniä oikeusministeriön esityksestä neljän vuoden toimikaudeksi kerrallaan.

Markkinaoikeus julistaa asiantuntijajäsenten tehtävät haettaviksi. Markkinaoikeus voi hankkia hakijoista lausunnon tai muuta selvitystä. Markkinaoikeus antaa oikeusministeriölle perustellun ehdotuksen siitä, ketkä hakijoista olisi määrättävä tehtäviin.

Asiantuntijajäsenen tehtävän vapautuessa kesken toimikauden määrätään seuraaja jäljellä olevaksi toimikaudeksi. Asiantuntijajäsenen oikeudesta pysyä tehtävässään on muutoin voimassa, mitä tuomarin viran haltijoiden oikeudesta pysyä virassaan säädetään.

Asiantuntijajäseneksi esitettävän on ennen tehtävään määräämistä sekä tehtävän kestäessä annettava markkinaoikeudelle tuomareiden nimittämisestä annetun lain 14 §:ssä tarkoitettu selvitys sidonnaisuuksistaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa markkinaoikeustuomarin virkaan nimitettynä oleva on kielitaitoa koskevien kelpoisuusvaatimusten osalta edelleen kelpoinen siihen virkaan, johon hänet on nimitetty. Määräaikaiseen markkinaoikeustuomarin virkasuhteeseen nimitettynä oleva on kielitaitoa koskevien kelpoisuusvaatimusten osalta kelpoinen virkasuhteensa loppuun.

Sen arvioinnissa, onko markkinaoikeudessa riittävä määrä 4 a §:ssä tarkoitettuja virkoja, voidaan ottaa huomioon ne virat ja määräaikaiset virkasuhteet, joihin on tämän lain voimaan tullessa nimitettyinä henkilöt, jotka täyttävät tuomareiden nimittämisestä annetun lain 12 §:n 2 momentissa säädetty kielitaitovaatimukset.

Laki

työtuomioistuimesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työtuomioistuimesta annetun lain (646/1974) 5 § ja 47 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 5 § osaksi laissa 561/2006 ja 47 §:n 2 momentti laissa 1158/1997, ja
lisätään lakiin siitä lailla 561/2006 kumotun 2 a §:n tilalle uusi 2 a § seuraavasti:

2 a §

Työtuomioistuimen sivutoimiseksi jäseneksi tai varajäseneksi esitettävän on ennen nimittämistä sekä tehtävän kestäessä annettava työtuomioistuimelle tuomareiden nimittämisestä annetun lain 14 §:ssä tarkoitettu selvitys sidonnaisuuksistaan.

5 §

Työtuomioistuimessa on presidentin ja työtuomioistuinneuvoksen virka ja yksi tai useampi sihteerin virka.

Kelpoisuusvaatimuksena sihteerin virkaan on 2 §:n 2 momentissa tarkoitettu tutkinto sekä perehtyneisyys työsuhteasioihin. Sihteerin nimittää työtuomioistuimen presidentti.

Työtuomioistuinta johtaa ja sen tuloksellisuudesta vastaa presidentti. Työtuomioistuimen presidentti ratkaisee työtuomioistuimelle kuulu-

vat hallinto- ja talousasiat, joita ei ole säädetty tai määrätty muun virkamiehen ratkaistavaksi.

47 §

Työskentelyn järjestämisestä työtuomioistuimessa määrätään tarkemmin työtuomioistuimen työjärjestyksessä. Työjärjestyksen vahvistaa työtuomioistuimen presidentti sen jälkeen, kun kaikkia henkilöstöryhmiä on kuultu.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Työtuomioistuimen sivutoiminen jäsen ja varajäsen on velvollinen ilmoittamaan sidonnaisuutensa, kun hänet ensimmäisen kerran tämän lain voimaantulon jälkeen nimitetään tehtäväänsä.

Laki

Ahvenanmaan hallintotuomioistuimesta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Ahvenanmaan hallintotuomioistuimesta annetun lain (547/1994) 6 § seuraavasti:

6 §

Varajäsenet

Jos varsinainen jäsen on estynyt, hallintotuomioistuin voi kutsua varajäsenen hänen tilalleen. Samassa istunnossa saa olla enintään yksi varajäsen.

Korkein hallinto-oikeus määrää riittävän määrän varajäseniä ja päättää samalla, missä järjestyksessä he tulevat estyneen jäsenen tilalle. Varajäsenten määräämistä varten hallintotuomioistuin tekee esityksen korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Varajäsenen tulee olla oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen

maisterin tutkinnon suorittanut. Varajäsenen on vannottava tuomarinvala tai annettava tuomarinvakuutus, jollei hän ole tehnyt sitä aikaisemmin. Varajäseneksi esitettävän on ennen tehtävään määräämistä ja tehtävän kestäessä annettava hallintotuomioistuimelle tuomareiden nimittämisestä annetun lain (205/2000) 14 §:ssä tarkoitettu sidonnaisuusilmoitus.

Varajäsenen oikeudesta pysyä tehtävässään on voimassa, mitä tuomarin viranhaltijasta säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ahvenanmaan hallintotuomioistuimen varajäsen on velvollinen ilmoittamaan sidonnaisuus-

tensa, kun hänet ensimmäisen kerran tämän lain voimaantulon jälkeen määrätään tehtävänsä.

Laki

korkeimman hallinto-oikeuden asiantuntijajäsenistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään korkeimman hallinto-oikeuden asiantuntijajäsenistä annettuun lakiin (1266/2006) uusi 3 a § seuraavasti:

3 a §

Korkeimman hallinto-oikeuden asiantuntijajäseneksi esitettävän on ennen nimittämistä sekä tehtävän kestäessä annettava korkeimmalle hallinto-oikeudelle tuomareiden nimittämisestä annetun lain (205/2000) 14 §:ssä tarkoitettu selvitys sidonnaisuuksistaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Korkeimman hallinto-oikeuden asiantuntijajäsen on velvollinen ilmoittamaan sidonnaisuutensa, kun hänet ensimmäisen kerran tämän lain voimaantulon jälkeen nimitetään tehtävänsä.

Laki

sotilasoikeudenkäyntilain 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sotilasoikeudenkäyntilain (326/1983) 12 § seuraavasti:

12 §

Sotilasjäseneksi esitettävän on ennen tehtävään määräämistä sekä tehtävän kestäessä annettava tuomareiden nimittämisestä annetun lain (205/2000) 14 §:ssä tarkoitettu selvitys sidonnaisuuksistaan. Sotilasjäsenen on ennen kuin hän ryhtyy hoitamaan tehtävänsä tuomioistuinmessä vannottava tuomarinvala tai annettava tuomarinvakuutus, jollei hän aikaisemmin ole sitä tehnyt.

Sotilasjäsenellä on oikeus saada valtion varoista toimestaan istuntopäivältä palkkio sekä päivärahaa ja matkakustannusten korvausta niiden perusteiden mukaan, jotka oikeusministeriö vahvistaa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Sotilasjäsen on velvollinen ilmoittamaan sidonnaisuutensa, kun hänet ensimmäisen kerran

tämän lain voimaantulon jälkeen määrätään tehtävänsä.

Helsingissä 10 päivänä maaliskuuta 2015
